

OMEGA

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2004. október 14.*

A C-36/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában,

amelyet a Bundesverwaltungsgericht (Németország) a Bírósághoz 2002. február 12-én érkezett 2001. október 24-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Omega Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH**

és

az **Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, A. Rosas (előadó), S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta és K. Lenaerts bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: C. Stix-Hackl,
hivatalvezető: M.-F. Contet főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. február 4-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett írásbeli észrevételeket:

- az Omega Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH képviselőjében P. Tuxhorn Rechtsanwalt,

- az Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn képviselőjében F. Montag Rechtsanwalt,

- a német kormány képviselőjében W.-D. Plessing, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében M. Patakia és C. Schmidt, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. március 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szolgáltatásnyújtás szabadságáról szóló EK 49–EK 55., valamint az áruk szabad mozgásáról szóló EK 28–30. cikk értelmezésére irányul.

- 2 A kérelmet a Bundesverwaltungsgericht terjesztette elő, az előtte az Omega Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH társaság (a továbbiakban: Omega) „felülvizsgálati” kérelmére folyó eljárásban, amelynek során ez utóbbi a vele szemben az Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn (a továbbiakban: a bonni rendészeti hatóság) által 1994. szeptember 14-én hozott tiltó határozat közösségi joggal való összeegyeztethetőségét vitatta.

A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 3 Az Omega, amely egy német jog szerint alapított társaság, 1994. augusztus 1-je óta egy „laserdrome”-nak nevezett, rendszeren „lézersport” üzésére szolgáló berendezést működtetett Bonnban (Németország). E berendezést az Omega 1994. szeptember 14-ét követően továbbra is működtette, mivel a Verwaltungsgericht Köln (Németország) 1994. november 18-i végzésével engedélyezte az ideiglenes továbbműködtetést. Az Omega által a létesítményében használt — különösen golyósórókra emlékeztető lézeres célzókészülékekből, valamint vagy a löfolyosókon, vagy a játékosok által viselt mellényeken elhelyezett sugárérzékelőkből álló — felszerelést eredetileg egy, a kereskedelemben szabadon kapható gyermekjátékból fejlesztette ki. Mivel e felszerelés műszakilag nem bizonyult megfelelőnek, az Omega egy 1994.

december 2-át követő, közelebről nem meghatározott időponttól kezdve a Pulsar International Ltd brit társaság (később Pulsar Advanced Games Systems Ltd, a továbbiakban: Pulsar) által szállított felszerelést használta. Ugyanakkor a Pulsarral franchise-szerződés megkötésére csak 1997. május 29-én került sor.

- 4 A lakosság egy része még a „laserdrome” közönség előtti megnyitását megelőzően tiltakozását fejezte ki a tervvel kapcsolatban. 1994 elején a bonni rendészeti hatóság kötelezte az Omegát, hogy bocsássa rendelkezésére a „laserdrome”-ban tervezett játék menetének pontos leírását, és 1994. február 22-i levelében felhívta figyelmét arra, hogy tiltó határozatot fog hozni, amennyiben a „laserdrome”-ban emberekre irányuló „öldöklős játékra” nyílik mód. Az Omega 1994. március 18-án azt válaszolta, hogy kizárólag a löfolyosókon elhelyezett rögzített érzékelők eltalálásáról lesz szó.
- 5 Miután észlelte, hogy a játékosok által hordott mellényeken elhelyezett érzékelők eltalálása is a „laserdrome”-ban űzött játék célja volt, a bonni rendészeti hatóság 1994. szeptember 14-én határozatot hozott az Omegával szemben, amelyben — a határozat megsértésével folytatott minden egyes játék után számítandó 10 000 DEM bírság terhe mellett — megtiltotta „hogy [...] létesítményében megengedjen vagy eltűrjön olyan játékokat, amelyek célja emberi célpontok lézersugárral vagy más (például infravörös) műszaki berendezéssel történő lövése, vagyis amelyek a célba talált lövések érzékelésével emberekre irányuló »öldöklős játékot« valósítanak meg”.
- 6 Az említett határozat meghozatalára az Ordnungsbehördengesetz Nordrhein-Westfalen (az észak-rajna—vesztfáliai rendészeti hatóságra vonatkozó törvény, a továbbiakban: az OBG NW) 14. cikkének (1) bekezdésében szereplő felhatalmazás alapján került sor, amely a következőképpen szól:

„A rendészeti hatóságok adott esetben megtehetik a közbiztonságot vagy a közrendet fenyegető veszély elhárításához szükséges intézkedéseket.”

- 7 Az 1994. szeptember 14-i tiltó határozat szerint az Omega által működtetett létesítményben zajló játékok veszélyt jelentettek a közrendre, mivel a velük járó szimulált emberölési cselekmények és az erőszak megszokottá tétele ellentétesek a közvélemény által elfogadott alapvető értékekkel.
- 8 Az Omega által e határozat ellen előterjesztett panaszt a Bezirksregierung Köln (a kölni helyi közigazgatási hatóság) 1995. november 6-án elutasította. 1998. szeptember 3-i ítéletével a Verwaltungsgericht Köln a közigazgatási határozattal szemben benyújtott keresetet elutasította. Az Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Németország) 2000. szeptember 27-én az Omega által előterjesztett fellebbezést is elutasította.
- 9 Ezt követően az Omega „felülvizsgálati” kérelemmel fordult a Bundesverwaltungsgerichthez. Kérelme alátámasztására – több egyéb jogi érv mellett — arra hivatkozott, hogy a kifogásolt határozat sérti a közösségi jogot, különösen a szolgáltatásnyújtás EK 49. cikkben biztosított szabadságát, tekintettel arra, hogy „laserdrome”-jának a brit Pulsar társaság által szállított felszerelést és technikát kellett használnia.
- 10 A Bundesverwaltungsgericht azon az állásponton volt, hogy a nemzeti jog alkalmazásával az Omega által előterjesztett „felülvizsgálati” kérelem elutasításának volt helye. Felmerült ugyanakkor, hogy vajon ez a megoldás összeegyeztethető-e a közösségi joggal, különösen a szolgáltatásnyújtás szabadságáról szóló EK 49–55., valamint az áruk szabad mozgásáról szóló EK 28–30. cikkel.

- 11 A kérdést előterjesztő bíróság szerint helyesen járt el az Oberverwaltungsgericht, amikor megállapította, hogy az „öldöklős játék”-nak az Omega „laserdrome”-jában történt kereskedelmi hasznosítása sértette az emberi méltóságot, amelynek fogalmát a német alaptörvény 1. cikke (1) bekezdésének első mondata határozza meg.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az emberi méltóság alkotmányos elv, amelyet sérthet mind az ellenféllel szembeni megalázó bánásmód, ami adott esetben nem állapítható meg, mind a játékosban minden ember elismeréshez és tisztelethez való alapjogát tagadó beállítódás kialakítása vagy megerősítése, ahogy ez jelen esetben a játék céljából végzett fiktív erőszakos cselekmények bemutatásával történt. Egy olyan legmagasabb szintű alkotmányos érték, mint az emberi méltóság, nem tehető félre egy szórakoztató játék során. Az Omega által felhívott alapvető jogok – a nemzeti jog szempontjából — nem változtathatnak ezen az értelmezésen.
- 13 Ami a közösségi jog értelmezését illeti, a kérdést előterjesztő bíróság azon az állásponton van, hogy a szóban forgó határozat sérti a szolgáltatásnyújtás EK 49. cikkben szereplő szabadságát. Az Omega ugyanis franchise-szerződést kötött egy brit társasággal, amely akadályozva lenne abban, hogy német ügyfelének szolgáltatást nyújtson, jöllehet a székhelye szerinti tagállamban hasonló szolgáltatásokat nyújt. Az áruk EK 28. cikkben szereplő szabad mozgásának sérelme is felmerül, amennyiben az Omega „laserdrome”-ja számára felszerelési tárgyakat, különösen lézeres célzókészülékeket kíván az Egyesült Királyságban beszerezni.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság meglátása szerint az alapügy alkalmat nyújt az egyes szolgáltatásnyújtási kategóriákkal vagy az egyes áruk behozatalával kapcsolatos korlátozással szembeni, a közösségi jog által felállított követelmények további pontosítására. Emlékeztet rá, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a szolgáltatásnyújtás szabadságának akülönbségtétel nélkül alkalmazandó nemzeti intézkedésekből fakadó akadályozása csak akkor engedhető meg, ha ezen intézkedéseket nyomós közérdek indokolja, ha alkalmasak a kitűzött cél megvalósítására, és nem lépnek túl az eléréséhez szükséges mértéken. Az intézkedések szükségességének és arányosságának megítélése szempontjából figyelmen kívül

marad, hogy egy másik tagállam eltérő védintézkedéseket fogadott-e el (lásd a C-124/97. sz., Läära és társai ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-6067. o.] 31., 35. és 36. pontját, és a C-67/98. sz. Zenatti-ügyben 1999. október 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-7289. o.] 29., 33. és 34. pontját).

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyanakkor felmerül, hogy a C-275/92. sz. Schindler-ügyben 1994. március 24-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-1039. o.) fényében a valamennyi tagállam közös jogi felfogásának megléte feltétele-e annak, hogy ezen államok mérlegelési jogkörükben eljárva korlátozhatssanak bizonyos, az EK-Szerződés által védett szolgáltatásnyújtási kategóriát. A hivatkozott Schindler-ítélet ilyen értelmezése alapján a vitatott határozat aligha lenne jóváhagyható, amennyiben az ölési cselekmények szimulálásával szórakoztató játékok megítélésével kapcsolatos közös tagállami jogi felfogás nem mutatható ki.
- 16 Emlékeztet rá, hogy a két hivatkozott – a Läära és társai, valamint a Zenatti-ügyben a hivatkozott Schindler-ítéletet követően hozott – ítélet azt a benyomást kelti, hogy a Bíróság a szolgáltatásnyújtási szabadság korlátozása tekintetében többé nem követeli meg szigorúan a közös jogi felfogás meglétét. Amennyiben ez lenne a helyzet, a közösségi jog – a kérdést előterjesztő bíróság szerint – nem gátolná a szóban forgó határozat jóváhagyását. Az emberi méltóság elvének úgy a közösségi jogban, mint a német jogban játszott alapvető jelentősége miatt nincs helye a szolgáltatásnyújtás szabadságát korlátozó nemzeti intézkedés arányossága további vizsgálatának.
- 17 Ilyen körülmények között a Bundesverwaltungsgericht eljárását felfüggesztette, és a következő előzetes döntéshozatalra irányuló kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Összeegyeztethető-e az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságára és az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseivel, hogy

a nemzeti jog egy meghatározott gazdasági tevékenységre nézve – jelen esetben egy »laserdrome« működtetésére, ahol emberölési cselekményeket szimulálnak — tilalmat állít fel, mert az ellentétes az alkotmányban elismert alapvető értékekkel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságáról

- 18 A bonni rendészeti hatóság vitatja az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságát, pontosabban a közösségi jog alapvető szabadságokra vonatkozó szabályainak jelen ügyben történő alkalmazhatóságát. Véleménye szerint az 1994. szeptember 14-én hozott tiltó határozat semmiféle határon átnyúló jellegű műveletet nem érintett, és így nem korlátozhatta a Szerződésben biztosított alapvető szabadságokat. Emlékeztet rá, hogy az említett határozat elfogadásakor a Pulsar által az Omegának állítólag szolgáltatandó berendezést még nem szállították le, és semmiféle franchise-szerződés sem kötelezte ez utóbbit a játék tilalommal érintett változatának elfogadására.
- 19 Ugyanakkor emlékeztetni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében kizárólag a jogvitában eljáró és a meghozandó bírói döntésért felelősséget vállaló nemzeti bíróságokra tartozik, hogy az egyes ügyek sajátos körülményeire figyelemmel mérlegeljék úgy az előzetes döntésnek az ítélethozatalhoz való szükségességét, mint a Bíróság elé terjesztett kérdések relevanciáját. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések a közösségi jog értelmezését vetik fel, a Bíróság főszabályként köteles határozatot hozni (lásd különösen a C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2099. o.] 38. pontját; a C-390/99. sz., Canal Satellite Digital- ügyben 2002. január 22-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-607. o.] 18. pontját; a C-373/00. sz. Adolf Truley-ügyben 2003. február 27-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-1931 o.] 21. pontját; a C-18/01. sz., Korhonen és társai ügyben 2003. május 22-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-5321. o.] 19. pontját és a C-476/01. sz. Kapper-ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5205. o.] 24. pontját).

- 20 Ezen kívül ugyanezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy egy nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről történő határozathozatal elutasításának csak akkor lehet helye, ha nyilvánvalóan kitűnik, hogy a közösségi jog kért értelmezése semmilyen kapcsolatban sem áll az alapjogvita tényeivel vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus vagy ha a Bíróságnak nem állnak rendelkezésére azon ténybeli és jogi körülmények, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a feltett kérdésekre hasznos módon válaszolhasson (lásd a hivatkozott PreussenElektra-ítélet 39. pontját, a hivatkozott Canal Satélite Digital-ítélet 39. pontját; a hivatkozott Adolf Truley-ítélet 22. pontját; a hivatkozott Korhonen és társai ítélet 20. pontját és a hivatkozott Kapper-ítélet 25. pontját).
- 21 Jelen esetben nem ez a helyzet. Jóllehet az ügy irataiból kitűnik, hogy az 1994. szeptember 14-i határozat elfogadásakor az Omega formálisan még nem kötött szolgáltatási vagy franchise-szerződést az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező társasággal, elegendő azt megállapítani, hogy a határozat – jövőre vonatkozó természetére és az általa kimondott tilalom tartalmára tekintettel — mindenestre alkalmas volt arra, hogy a két fél közötti szerződéses kapcsolatok jövőbeni alakulását korlátozza. Nem tűnik tehát nyilvánvalóan úgy, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett, a szolgáltatásnyújtás és az áruk mozgásának szabadságát biztosító szerződési rendelkezések értelmezésére irányuló kérdés semmilyen kapcsolatban sem állna az alapjogvita tényeivel vagy tárgyával.
- 22 Ebből következően a Bundesverwaltungsgericht által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést elfogadhatónak kell minősíteni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 23 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy egyrészt valamely gazdasági tevékenységnek a nemzeti alkotmányban elismert alapvető értékek – mint jelen esetben az emberi méltóság –

védelmére alapított indokból történő tiltása összeegyeztethető-e a közösségi joggal, másrészt a tagállamoknak a Szerződés által biztosított alapvető szabadságok, nevezetesen a szolgáltatásnyújtás és az áruk mozgása szabadságának ilyen okból történő korlátozására vonatkozó lehetősége függ-e attól, hogy a korlátozás valamennyi tagállam közös jogi felfogásán nyugszik-e, ahogy a hivatkozott Schindler-ítéletből az esetleg következne.

24 Mindenekelőtt meg kell határozni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által észlelt korlátozás milyen mértékben érintheti a szolgáltatásnyújtás és az áruk mozgása szabadságának gyakorlását, melyeket a Szerződés eltérő rendelkezései szabályoznak.

25 E tekintetben meg kell állapítani, hogy – a „laserdrome”-nak a Pulsar által kidolgozott, és általa az Egyesült Királyságban különösen franchise-rendszerben jogszerűen forgalmazott játékmódel szerinti hasznosításának az Omega számára történt megtiltásával — a vitatott határozat érinti a szolgáltatásnyújtásnak az EK 49. cikk által mind a szolgáltatások egy tagállamban letelepedett nyújtói, mind az igénybevevői számára biztosított szabadságát. Ezen túlmenően, amennyiben a Pulsar által kifejlesztett játékmódel működtetése magában foglalja egy sajátos, az Egyesült Királyságban jogszerűen forgalmazott felszerelés használatát, az Omegával szemben kimondott tiltás alkalmas arra, hogy ez utóbbit eltántorítsa a szóban forgó felszerelés beszerzésétől, és ezáltal sérti az áruk szabad mozgásának az EK 28. cikkben biztosított szabadságát.

26 Ugyanakkor emlékeztetni kell, hogy ha egy nemzeti intézkedés érinti mind a szolgáltatásnyújtás szabadságát, mind az áruk szabad mozgását, a Bíróság vizsgálatát főszabályként a két alapvető szabadság közül csupán az egyik vonatkozásában végzi el, amennyiben megállapítható, hogy az adott ügy körülményei között az egyik a másikhoz képest teljességgel másodlagos és ahhoz kapcsolódik (lásd e tekintetben a hivatkozott Schindler-ítélet 22. pontját; a hivatkozott Canal Satélite Digital-ítélet 31. pontját és a C-71/02. sz. Karner-ügyben 2004. március 25-én hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 46. pontját).

- 27 Az alapügy körülményei között a szolgáltatásnyújtás szabadságának aspektusa az áruk szabad mozgásához képest meghatározó. A bonni rendészeti hatóság és az Európai Közösségek Bizottsága ugyanis helyesen hangsúlyozták, hogy a vitatott határozat az áruk behozatalát csupán kifejezetten a lézerjáték betiltott változatához kifejlesztett felszerelés vonatkozásában korlátozza, és ez a Pulsar által kínált szolgáltatások nyújtása tekintetében felállított korlátozás elkerülhetetlen következménye. Következésképpen – ahogy a főtanácsnok indítványa 32. pontjában kifejtette — nem kell külön vizsgálni, hogy a határozat összeegyeztethető-e a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseivel.
- 28 Ami a szolgáltatásnyújtás szabadságának az 1994. szeptember 14-i határozattal megvalósított korlátozása indokoltságát illeti, a tárgyban az EK 55. cikk értelmében alkalmazandó EK 46. cikk megengedi a közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okból indokolt korlátozásokat. Jelen esetben az ügy irataiból kitűnik, hogy a bonni rendészeti hatóság által a tiltó határozat elfogadásakor felhívott indokok kifejezetten megemlítik, hogy az érintett tevékenység veszélyt jelent a közrendre. Egyébként a közrendet fenyegető veszélyre történő utalás az OBG NW 14. cikk (1) bekezdésében is szerepel, amely feljogosítja a rendészeti hatóságot, hogy e veszély elhárításához szükséges intézkedéseket tegye.
- 29 Jelen eljárásban nem vitás, hogy a vitatott határozatot a korlátozással érintett szolgáltatásokat nyújtó és igénybe vevő honosságára vonatkozó minden megfontolástól függetlenül hozták meg. Mindenesetre, mivel a közrendvédelmi intézkedések egy a szolgáltatásnyújtás szabadsága alóli, az EK 46. cikkben felsorolt eltérés alá vonhatók, csak annak vizsgálata szükséges, hogy az intézkedések megkülönböztetés nélkül alkalmazandók-e úgy a nemzeti, mint a más tagállamokban letelepedett szolgáltatásnyújtókra.
- 30 Ugyanakkor az a lehetőség, hogy egy tagállam egy, a Szerződésben szereplő eltérést vegyen igénybe, nem gátolja az eltérés alkalmazására hozott intézkedések bírósági felülvizsgálatát (lásd a 41/74. sz. Van Duyn-ügyben 1974. december 4-én hozott

ítélet [EBHT 1974., 1337. o.] 7. pontját). Ezen túlmenően a „közrend” fogalmát közösségi összefüggésben, nevezetesen a szolgáltatásnyújtás alapvető szabadságától való eltérés igazolásakor, szigorúan kell értelmezni, oly módon, hogy annak tartalmát az egyes tagállamok ne határozhatják meg egyoldalúan a közösségi intézmények ellenőrzése nélkül (lásd megfelelően, a munkavállalók szabad mozgása vonatkozásában a hivatkozott Van Duyn-ítélet 18. pontját és a 30/77. sz. Bouchereau-ügyben 1977. október 27-én hozott ítélet [EBHT 1977., 1999. o.] 33. pontját). Ebből következően a közrend kizárólag egy alapvető társadalmi érdeket érintő, valós és megfelelően komoly fenyegetés esetében hívható fel (lásd a C-54/99. sz. Église de scientologie-ügyben 2000. március 14-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-1335. o.] 17. pontját).

- 31 Mindazonáltal azok a sajátos körülmények, amelyek igazolhatják a közrend fogalmára történő hivatkozást, országonként és koronként változhatnak. Ezért e tekintetben a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörét — a Szerződésben rögzített korlátok között — el kell ismerni (a hivatkozott Van Duyn-ítélet 18. pontja és a hivatkozott Bouchereau-ítélet 34. pontja).
- 32 Az alapügyben a hatáskörrel rendelkező hatóságok azon az állásponton voltak, hogy a tiltó határozattal érintett tevékenység fenyegeti a közrendet, mivel — a közvéleményben uralkodó felfogás szerint — az emberölési cselekmények szimulálását magában foglaló szórakoztató játék kereskedelmi hasznosítása sért egy, a nemzeti alkotmányban elismert alapvető értéket, nevezetesen az emberi méltóságot. A Bundesverwaltungsgericht szerint az ügyben eljáró nemzeti bíróságok osztották és megerősítették az emberi méltóság védelme követelményének felfogását, amelyen a vitatott határozat nyugszik, következésképpen e felfogást a német alaptörvény előírásaival összhangban állónak kell tekinteni.
- 33 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az alapvető jogok azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja, és ennek során a Bíróság a tagállamok közös alkotmányjogi hagyományaiból, valamint az emberi jogok védelmére vonatkozó

azon nemzetközi szerződések nyújtotta iránymutatásokból merítkeznek, amelyek kidolgozásában a tagállamok együttműködtek vagy amelyekhez csatlakoztak. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény ebben az összefüggésben különös jelentőséggel bír (lásd különösen a C-260/89. sz. ERT-ügyben 1991. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-2925. o.] 41. pontját; a C-274/99. P. sz., Connolly kontra Bizottság ügyben 2001. március 6-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-1611. o.] 37. pontját; a C-94/00. sz. Roquette Frères-ügyben 2002. október 22-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-9011. o.] 25. pontját és a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-5659. o.] 71. pontját).

- 34 Ahogy a főtanácsnok indítványa 82–91. pontjában kifejtette, a közösségi jogrend tagadhatatlanul az emberi méltóság, mint általános jogelv tiszteletben tartásának biztosítása irányába halad. Kétségtelen tehát, hogy az emberi méltóság védelmének célja összeegyeztethető a közösségi joggal akkor is, ha Németországban az emberi méltóság tiszteletben tartásának elve önálló alapjogként sajátos helyzetet élvez.
- 35 Mivel az alapvető jogok tiszteletben tartása mind a Közösség, mind tagállamai kötelezettsége, az említett jogok védelme olyan jogos érdeket képez, amely elvileg igazolhatja a közösségi jog által megállapított kötelezettségek korlátozását még olyan, a Szerződésben biztosított alapvető szabadság esetében is, mint amilyen a szolgáltatásnyújtás szabadsága (lásd az áruk szabad mozgása tekintetében a hivatkozott Schmidberger-ítélet 74. pontját).
- 36 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságát korlátozó intézkedések csak akkor igazolhatók a közrendhez kapcsolódó indokokkal, ha az általuk biztosítani kívánt érdekek védelméhez szükségesek, és csak annyiban, amennyiben e célkitűzések kevésbé korlátozó intézkedésekkel nem érhetők el (lásd a tőke szabad áramlása tekintetében a hivatkozott Église de scientologie-ítélet 18. pontját).

- 37 Nem nélkülözhetetlen e tekintetben, hogy a tagállami hatóságok által kibocsátott korlátozó intézkedés megfeleljen egy, a szóban forgó alapjog vagy jogos érdek védelme módjára vonatkozó, a tagállamok összessége által osztott felfogásnak. Jóllehet a hivatkozott Schindler-ítélet 60. pontjában a Bíróság utalt olyan erkölcsi, vallási vagy kulturális megfontolásokra, amelyek minden tagállamot arra vezetnek, hogy a sorsjáték vagy egyéb nyereményjátékok szervezését korlátozásoknak vesse alá, e közös felfogás említésével a Bíróság nem kívánt a gazdasági tevékenységek gyakorlását korlátozó valamennyi nemzeti intézkedés arányossága megítéléséhez általános követelményt megfogalmazni.
- 38 Ellenkezőleg, – miként az a hivatkozott Schindler-ítéletet követően állandósult ítélkezési gyakorlatból következik — a tárgyban meghozott rendelkezések szükségességét és arányosságát nem zárja ki az a pusztán körülmény, hogy egy tagállam egy másik állam által felállítottól eltérő védelmi rendszert választott (lásd e tekintetben a hivatkozott Läärä és társai ítélet 36. pontját; a hivatkozott Zenatti-ítélet 34. pontját, és a C-6/01. sz., Anomar és társai ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8621. o.] 80. pontját).
- 39 Jelen esetben egyrészt meg kell állapítani, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság szerint — a személyek ellen irányuló erőszakos cselekmények szimulálását megvalósító, különösen az emberi lényekre irányuló ölési cselekményeket megjelenítő szórakoztató játékok kereskedelmi hasznosításának tilalma megfelel az emberi méltóságnak a nemzeti alkotmány által a Német Szövetségi Köztársaság területén biztosítani kívánt védelmi szintnek. Másrészt meg kell állapítani, hogy kizárólag a lézerjáték emberi célpontokra lövős, és így személyre irányuló „öldöklős játék”-nak minősülő változatának megtiltásával a vitatott határozat nem lépett túl a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által kitűzött cél eléréséhez szükséges mértéken.
- 40 Ilyen körülmények között az 1994. szeptember 14-i határozat nem tekinthető a szolgáltatásnyújtás szabadságát indokolatlanul sértő intézkedésnek.

- 41 A fentiekre tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy nem ütközik a közösségi jogba, hogy egy emberölési cselekményeket szimuláló játék kereskedelmi hasznosításából álló gazdasági tevékenységgel szemben a közrendvédelem érdekében arra hivatkozva hoznak nemzeti tiltóintézkedést, hogy a tevékenység sérti az emberi méltóságot.

A költségekről

- 42 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Nem ütközik a közösségi jogba, hogy egy emberölési cselekményeket szimuláló játék kereskedelmi hasznosításából álló gazdasági tevékenységgel szemben a közrendvédelem érdekében arra hivatkozva hoznak nemzeti tiltóintézkedést, hogy a tevékenység sérti az emberi méltóságot.

Aláírások.